

**ДО
НАУЧНОТО ЖУРИ
В ПРОЦЕДУРАТА ЗА ЗАЕМАНЕ
НА АКАД.ДЛЪЖНОСТ „ПРОФЕСОР”
В ЮРИДИЧЕСКИЯ ФАКУЛТЕТ
НА СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ
“СВЕТИ КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”**

С Т А Н О В И Щ Е

от д-р Зорница Людмилова Йорданова
доцент в Русенския университет „Ангел Кънчев”

по конкурса за заемане на академичната длъжност “професор”
в ПН 3.6. Право (Конституционно право) в Юридическия факултет на СУ

1. Информация за конкурса

Конкурсът за заемане на академичната длъжност “професор” за нуждите на Юридическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски” е обявен в „Държавен вестник”, бр. 65 от 28.07.2023 г. Определена съм за член на научното жури в посочения конкурс със Заповед № РД-38-487/08.08.2023 г. на Ректора на Софийския университет.

2. Информация за кандидата в конкурса

Единственият кандидат, подал документи за участие в обявения конкурс за заемане на академичната длъжност „професор”, е доц. д-р **Мартин Кирилов Белов**, преподавател в катедра „Конституционноправни науки” в Юридическия факултет на СУ.

Доц. д-р Мартин Белов е роден в гр. София. Завършва с отличен успех специалност „Право” в Юридическия факултет на Софийския университет „Св.Климент Охридски” през 2004 г. Редовен докторант е по Конституционно право в същия факултет в периода 2006-2009 г. През 2009 г. придобива ОНС „доктор” по Конституционно право с тема на дисертационния труд „Пряка демокрация – национални и сравнителноправни аспекти”.

Заема последователно длъжностите „асистент”, „старши асистент” и „главен асистент” по Конституционно право в Юридическия факултет на СУ (2008 - 2018 г.). През 2018 г. е назначен на академичната длъжност „доцент”

в ЮФ на СУ, която заема и понастоящем. Освен академичната си длъжност заема и други административни и ръководни позиции в Юридическия факултет на Софийския университет: заместник-декан с ресор „Международна дейност, дигитализация и виртуална среда”, считано от 2019г., ръководител на магистърската програма „Защита на основните права”, административен ръководител на Зимното училище, „Еразмус” координатор на ЮФ и координатор за ЮФ на Университетската агенция за франкофонията.

От 2016 г. насам е бил гост-професор в 9 чуждестранни университета - в Израел, Германия, Франция, Италия, Чехия, Гърция. Осъществявал е и дейност като гост-преподавател, лектор и хоноруван асистент в още 13 университета и институции в България, Германия, Италия, Португалия, Полша, Люксембург, Швеция, Испания, Гърция и Полша. Заемал е и други изследователски позиции, изнасял е публични лекции в авторитетни учебни институции, както и е участвал в редакционните колегии на изтъкнати юридически издания.

Владее на отлично или много добро ниво 4 чужди езика. Посочва участие в общо 79 научни конференции, 16 международни и 8 български научни проекта.

Видно от представените документи, кандидатът доц. д-р Мартин Белов се отличава с активна и разнообразна изследователска, преподавателска и международна дейност.

3. Информация относно изпълнението на изискванията за заемане на академичната длъжност „професор”

Доц.д-р Мартин Белов отговаря на законовите изисквания за заемане на академичната длъжност „професор” – притежава ОКС „магистър” и ОНС „доктор”, заема академичната длъжност „доцент” от 5 години и е представил значителен брой публикации и данни за цитирания. Кандидатът участва в конкурса с богат набор от научна продукция след заемане на академичната длъжност „доцент”, а именно:

- Учебници - **1** брой;
- Студии - **18** броя;
- Монография - **1** брой, издадена на английски и на български език;
- Статии - **5** броя.

Видно от представените документи, наукометричните показатели на доц. Белов надвишават значително изискванията на Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в РБ. Кандидатът

събира общо **1707,5 точки** при минимум съгласно ППЗРАСРБ 450 т., както следва:

По група от показатели А: Защитена дисертация на тема "Пряка демокрация - национални и сравнителноправни аспекти" – 50 точки (изискуеми 50 т.);

По група от показатели В: публикуван монографичен труд на тема "Конституционна семиотика. Концептуални основи на една теория и метатеория" - 100 точки (изискуеми 100 т.)

По група от показатели Г: Научни публикации – общо 23 с общ брой точки – 432,5 при изискуеми 100 т.

По група от показатели Д: Цитирания – общо 610 точки (изискуеми 100 т.);

По група от показатели Е: Ръководство и участие в проекти, публикуване на учебници и др. – 515 точки при изискуеми 100 т.

4. Отражение на научните публикации на кандидата в литературата (известни цитирания)

Както е видно от предоставената информация за участията на доц. Белов в проекти, конференции, като гост-професор, гост-лектор и координатор, научните постижения на кандидата са известни в юридическите среди не само у нас, но и в редица други европейски държави. Доц. Белов поддържа активна международна дейност и участва редовно в обмени и специализации. За участие в конкурса същият представя данни за 70 известни нему цитирания на негови публикации. Точките по група показатели Д надвишават шест пъти необходимия брой цитати за придобиване на академичната длъжност „професор”. По мои наблюдения кандидатът дори не е посочил всички цитирания на негови публикации. В допълнение, доц. Белов е член и на научните съвети/редакционните колегии на пет авторитетни научни списания, членува в Съюза на учените в България и в три международни научни организации, а също така е участвал в редица конференции, което допринася не само за високото качество на научните му изследвания, а и за тяхната популяризация сред юридическата и академичната общност.

5. Оценка на учебно-преподавателската дейност на кандидата

Видно от представената документация, доц. Белов развива активна учебно-преподавателска дейност. През настоящата 2023/2024 учебна година са му планирани занятия по следните дисциплини в ЮФ на Софийския университет: Конституционно право, Сравнително конституционно право (в специалности „Право” и „Международни отношения”), Европейски

конституционализъм и Наднационален и сравнителен конституционализъм (общо 501 часа). В допълнение към това, кандидатът е и ръководител на магистърска програма, както и често води лекции като гост-лектор в чуждестранни университети. Всичко това недвусмислено показва, че той притежава компетентността и качествата, за да заеме академичната длъжност „професор” в Юридическия факултет на Софийския университет.

6. Оценка на научната дейност на кандидата и представените публикации за участие в конкурса

Доц. д-р Мартин Белов осъществява изключително многообразна и мултидисциплинарна научна и приложна дейност. Неговите научни интереси надхвърлят чисто конституционноправната проблематика и засягат въпроси като съдебния диалог, отражението на covid-кризата върху обществените отношения и правното регулиране, някои правни аспекти на медицинската дейност, човешкото достойнство и т.н.

В настоящия конкурс за заемане на академичната длъжност „професор” по конституционно право доц. Белов участва с монографичния си труд „Конституционна семиотика. Концептуални основи на една теория и метатеория”, както и с още 23 научни публикации (18 студии и 5 статии), които не са използвани за заемане на академичната длъжност „доцент”. Представената справка в системата на СУ показва наличието на още десетки публикации, които не са представени в настоящия конкурс.

Следователно научната и научно-приложна дейност на кандидата не само покрива параметрите на Закона за развитие на академичния състав в РБ и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, а и значително надвишава изискванията за заемане на академичната длъжност „професор”.

Най-важно място в настоящата точка от становището следва да бъде отделено на монографичния труд „Конституционна семиотика. Концептуални основи на една теория и метатеория”, издадена през 2022 г. Същият е в обем от 398 страници, в това число съдържание, въведение, пет глави и списък с използвана литература. Прави впечатление, че авторът използва предимно чуждестранни източници, тъй като в библиографията са посочени само 4 български заглавия при над 200 чуждоезични. В монографията си доц. Белов представя различни ракурси към съвременната конституция, конституционализма и отделни конституционни категории. Изследването се отличава с нетрадиционния си и провокативен характер, с търсенето на смисъла отвъд конституционния текст, в сферите на колективните идеи, спомени, концепции и т.н. Доколкото съвременната конституционноправна наука традиционно се ограничава до анализ на писаните нормативни текстове, доц. Белов търси основанията за възприемане на съответните

юридически разрешения в конституционните идеи, идеологии, кодове, митове и митологии и др. Така конституциите и конституционализмът се разполагат органично в по-широкия им исторически, антропологичен, емоционален и в крайна сметка - общочовешки контекст.

Главите на монографията са логично подредени в следната последователност:

Глава първа представя общите понятия на конституционната семиотика като система от теории и метатеории. Авторът изяснява нейното значение, структура и изтъква необходимостта конституционната наука да изследва и т.нар. „конституционализми в сянка” - емоционалния, символично-въображаемия, перформативния и визуалния конституционализъм.

Глава втора анализира текстуалния конституционализъм и утвърждава неговото значение за конституционната семиотика. Доц. Белов изяснява смисъла на редица понятия и представя конституцията от една страна като „холистичен и монолитен резултат на суверенна воля, притежаващ квазимагически статус и въздигнат до част от националния пантеон от учредителни митове, митологии и нормативни идеологии”, а от друга - като „дискурсивен продукт на множество от конституционни наративи”.

Глава трета от монографията е посветена на символично-въображаемия конституционализъм. Очертана е неговата същност и са изяснени понятията за конституционни кодове, нормативни идеологии и идеи, конституционни митове, митологии и утопии.

Четвърта глава представлява особен интерес в по-широк цивилизационен и културен план. Тя изследва т.нар. визуален конституционализъм като постмодерна семиотична концепция, разглежда въпросите на официалните публични визуализации, както и на иконизацията, емоджификацията и мемификацията като съвременни форми за означаване на конституционнозначимо съдържание. Визуалният конституционализъм намира своите приложения в попкултурата, попарта, архитектурата и в други сфери от социалното битие.

Последната пета глава на монографията е посветена на конституционната геометрия и алгебра като семиотични парадигми за обясняване и подреждане на конституционализма, конституциите и конституционното право. С нея авторът придава завършен вид на изследването, като изяснява възможността конституционният порядък да бъде изяснен и подреден чрез математически метафори.

Действително съвременният конституционализъм се изгражда предимно на база на рационалността. Парламентарните и съдебните процедури са формализирани, с фиксирани предпоставки, продължителност и правни последици. Трудът представлява покана да надникнем отвъд видимото,

отвъд чистата рационалност, и да търсим дълбокия смисъл, вложен в институциите и нормативните правила. Прилагането на този съвременен подход към конституционните явления е постижение от значение не само за българската, но и за световната правна мисъл.

7. **Оценка на научните и научно-приложни приноси**

В справката за оригиналните си научни приноси доц. д-р Мартин Белов самооценява приносите на представената за конкурса научна продукция. Същите по мое мнение отразяват действителни постижения на кандидата и следва да бъдат зачетени изцяло:

- Авторът създава и представя в монографичния си труд първата самостоятелна теория за конституционната семиотика в българската конституционноправна литература. Това следва да бъде отчетено като изключителен както научен, така и научно-приложен принос. Предлага се нова визия за изследването и прилагането на Конституцията като наративен, мултидискурсивен и семиотичен проект с множество наратори, действащ върху определена общност. Що се отнася до отделните теории и метатеории, включени в състава на конституционната семиотика, ключовите от тях имат и самостоятелно приносно значение;
- В монографията и две от публикациите си кандидатът разработва теория за рационалния и емоционалния конституционализъм;
- Съществен принос за конституционното право е изграждането на теория за текстуалния конституционализъм и конституцията като система от наративи;
- В монографията си авторът предлага теория за символично-въображаемия конституционализъм, като разработва концепция за конституционни семиотични пейзажи, конституционни кодове, нормативни идеологии и идеи, конституционни митове, митологии и утопии;
- Кандидатът предлага и теория за визуалния конституционализъм, за Конституцията не само като текст, но и като визуален и перформативен феномен;
- Доц. Белов създава оригинална теория за конституционната алгебра като обяснителна и подреждаща матрица в конституционализма и конституционното право;
- В монографията си авторът доразвива, детайлизира и систематизира теорията си за конституционната геометрия като набор от инструменти за разбиране и подреждане на конституционния порядък чрез геометрични метафори;
- Кандидатът обосновава теории за „квантов конституционализъм” и „облачен конституционализъм”;

- В редица свои изследвания авторът развива теория за вестфалски, пост-вестфалски и нео-вестфалски конституционализъм и изследва позиционирането на важни съвременни конституционни феномени в тези три епохи;
- Както в монографията, така и в една от студиите си доц. Белов концептуализира времето от гледна точка на колективните конституционни въображаеми, конституционните спомени и политиката на спомените;
- Кандидатът има принос и в областта на публичноправната теория на пространството, като анализира конституционните аспекти на кризата на териториалността и изследва територията и териториалността като означители в конституционното право;
- В няколко студии авторът изяснява същността и анализира конституционноправните феномени съдебен активизъм, съдебен диалог, както и ролята на конституционните, международните и наднационалните съдилища като законодатели и политически актьори. Доц. Белов изследва тези феномени и конкретно в практиката на българския Конституционен съд;
- В две студии е анализирана системата за достъп до конституционно правосъдие в Република България, основно във връзка със защитата правата на човека, като авторът систематизира и подрежда хронологично дебата по темата и предлага варианти за подобряване на конституционния модел;
- Предложена е концепция за транзиторен конституционализъм или конституционализъм на преходите;
- С оглед световните кризи в последните години кандидатът изработва концепция за конституционната поликриза и конституционализма на извънредното положение;
- В няколко студии авторът изследва ролята на националните конституции в многостепенния конституционализъм на ЕС и наддържавния конституционализъм;
- Чрез анализите в няколко от публикациите си кандидатът допринася за развитието на съвременната теория на правовата и демократична държава;
- В две свои студии авторът изследва влиянието на информационната и технологична революция върху конституционализма, правата на човека и нормативната идеология на хуманизма;
- В една от студиите си кандидатът изследва човешкото достойнство в българския конституционен модел – същност, функции, ефекти, гаранции, и предлага усъвършенстване на правната уредба и съдебната практика по материята.

Считам, че всички научни трудове, представени от кандидата, са резултат от личните му изследвания и съдържат оригинални научни приноси. Въвеждането в българската конституционноправна литература на понятията

„конституционна геометрия”, „конституционна семиотика” приемам за заслуга именно на доц. д-р Мартин Белов. Неговите изследвания дават нови насоки в развитието на конституционноправната наука не само у нас, но и в съвременна Европа.

8. Критични бележки и препоръки

Единствената ми бележка към научната продукция на кандидата е това, че според мен високият стил на представените му за конкурса научни изследвания (най-вече на монографичния му труд „Конституционна семиотика”) би бил по-подходящ за придобиване на научната степен „доктор на науките”, отколкото за преподаване на учебната дисциплина „Конституционно право” на студентите в ЮФ. Строго научната терминология в някои от представените трудове е подходяща предимно за специализирана аудитория. Бих препоръчала трудът да бъде издаден в съкратен вариант за нуждите на обучението по конституционно право и сравнително конституционно право, където използването на семиотичния подход би било от значителна полза. От друга страна смятам, че обогатяването на българската юридическа литература със самостоятелни и по-обширни публикации, засягащи представените по-рамково теории и метатеории (предвид изтъкнатата от автора невъзможност за пълното им развитие в една монография), би имало и важно научно значение и практическа полезност. Поради това препоръчвам на доц. д-р Мартин Белов да продължи да доразвива тезите си и да ги представя на националната и международна научна общност.

Тези препоръки по никакъв начин не омаловажават стойността и значимия принос на представените в конкурса публикации и не променят високата оценка за техните качества.

9. Лични впечатления

Познавам кандидата доц. Белов както от научната му продукция, така и като организатор на Еразъм седмицата на правната наука в Юридическия факултет на Софийския университет. Наблюденията ми относно неговата организационна и проектна дейност, както и относно научните му публикации са, че колегата е активен и отдаден на университета преподавател, който успешно съчетава служебните си ангажименти като заместник-декан и титуляр на редица дисциплини с висококачествени и мултидисциплинарни научни изследвания. Богатата обща култура на доц. Белов, широките му научни интереси и развиваната активна международна дейност са впечатляващи и потвърждават преценката ми, че същият е подходящ за заемане на академичната длъжност „професор”.

10. Заключение:

Кандидатът доц. Мартин Белов безспорно има качествата на учен от международен ранг. Считаю, че той многократно надвишава изисквания на ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ за заемане на академичната длъжност „професор“ по Конституционно право. Затова убедено препоръчвам на научното жури да избере и предложи доц.д-р Мартин Кирилов Белов ЗА ЗАЕМАНЕ НА АКАДЕМИЧНАТА ДЛЪЖНОСТ „ПРОФЕСОР“ в Юридическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

09.11.2023 г.

Член на журито:

/доц.д-р Зорница Йорданова/